GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

NA LATA 2019-2021

PYRZYCE 2019

Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Pyrzyce na lata 2019-2021 jest strategicznym dokumentem Gminy opracowanym, w celu realizowania przez wspólnotę samorządową konstytucyjnej zasady udzielenia szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.
Niniejszy Program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w gminie Pyrzyce od 2013 roku.

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny**.**
Obowiązek opracowania i realizacji Programu wspierającego rodzinę nakłada na gminy *Ustawa z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*.
Założeniem Programu jest wspieranie rodzin, w szczególności tych, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze.
Obecny Program zakłada kontynuację działań profilaktycznych na rzecz rodziny poprzez doskonalenie metod pracy z rodziną oraz wprowadzanie nowych form pomocy rodzinie w zależności od potrzeb.

Program został opracowany na podstawie sprawozdań Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach oraz dotychczasowych doświadczeń wynikających z pełnienia obowiązków zawodowych pracowników socjalnych i asystentów rodziny.
Przy tworzeniu Programu uwzględniono aktualną sytuację społeczno - ekonomiczną polskich rodzin m.in. rządowy program Rodzina 500 Plus oraz rządowy program Dobry Start. Wypłacane środki finansowe w ramach Programu Rodzina 500 Plus mają posłużyć jako częściowe pokrycie kosztów związanych z zaspokojeniem potrzeb życiowych dzieci, które nie zawsze są uwzględnione w rodzinach dysfunkcyjnych.

Podmiotem realizującym ten cel na poziomie gminy Pyrzyce jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach. Realizowane w ramach niniejszego Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny. wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 wyznacza priorytety i cele do realizacji oraz wskazuje na przebieg procesu monitorowania programu.

Uwarunkowania prawne realizacji programu

Zadania przyjęte do realizacji, w ramach niniejszego Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (j.t. Dz. U. Nr 78 poz. 483 z poźn. zm.);
- Konwencję o prawach dziecka;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2018 r., poz. 998);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. , poz. 1390);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (j.t. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn.zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn.zm.)
- Ustawa z dnia 4 listopada2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „ Za życiem''(Dz. U. z 2016r.poz.1860)

Diagnoza sytuacji rodzin w Gminie Pyrzyce

Pyrzyce – miasto powiatowe w województwie zachodniopomorskim, leżące około 45 km na południowy wschód od centrum Szczecina. Siedziba miejsko-wiejskiej gminy Pyrzyce.

Gmina Pyrzyce składa się z 21 sołectw. Na terenie gminy Pyrzyce obecnie znajduje się: 6 szkół podstawowych publicznych, 2 szkoły podstawowe niepubliczne, 4 przedszkola publiczne, 5 przedszkoli niepublicznych, 2 żłobki niepubliczne, 2 kluby dziecięce, 2 kluby młodzieżowe, 12 świetlic środowiskowych. Ponadto na terenie Miasta i Gminy znajduje się PCPR, WTZ, ŚDS, OPS, OREW.

Gminę Pyrzyce według stanu na dzień 31.12.2018 rok zamieszkiwało **18 370** mieszkańców. Na poniższym wykresie nr 1 przedstawiono liczbę ludności jaka zamieszkiwała w gminie w latach 2016-2018 oraz poszczególnie liczbę urodzeń i zgonów w w/w latach . Z danych wynika, że liczba mieszkańców gminy systematycznie maleje.

Stan na dzień :	Liczba ludności w Gminie Pyrzyce	Liczba urodzeń :	Liczba zgonów:
31.12.2016r.	18 738	157	204
31.12.2017r.	18 560	162	224
31.12.2018r.	18 370	164	234

Źródło: dane Urząd Miejski Pyrzyce ewidencja ludności.

Diagnoza lokalna dotycząca funkcjonalności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych została dokonana w oparciu o dane z Ośrodka Pomocy Społecznej.
Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach w okresie od stycznia 2016r. do grudnia 2018r. udzielono wsparcia rodzinom w związku z następującymi problemami:

Występujący problem w rodzinie	**Liczba środowisk na dzień**		
	31.12.2016r	**31.12.2017r.**	**31.12.2018r**
Ubóstwo	499	450	398
Długotrwała choroba	336	348	358
Bezrobocie	327	279	243
Niepełnosprawność	300	288	268
Niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego w tym: -rodzina niepełna	132 113	107 94	115 98
Alkoholizm/problem alkoholowy	62	56	55
Potrzeba ochrony macierzyństwa	62	48	57
Wielodzietność	18	13	44
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	12	3
Zdarzenie losowe	3	3	2
Narkomania	1	2	0
Sieroctwo	0	0	0
Razem:	**1860**	**1700**	**1641**

Źródło. Sprawozdanie roczne OPS

We wszystkich przedstawionych latach głównym powodem przyznawania świadczeń było ubóstwo. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami udzielania pomocy były długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność oraz niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej ubóstwo i długotrwała choroba pozostają jednym z głównych powodów. Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych nadal w porównaniu do lat ubiegłych diagnozuje się na 5 miejscu. Przyczyny tych trudności najczęściej wynikają z niskich kompetencji wychowawczych, euro sieroctwa, rozbicia rodziny, przemocy, uzależnień, chorób psychicznych. Przy zapewnieniu wsparcia pracowników socjalnych, asystentów rodzina jest w stanie zapewnić dziecku właściwy rozwój i w znacznym stopniu daje szanse na pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej.

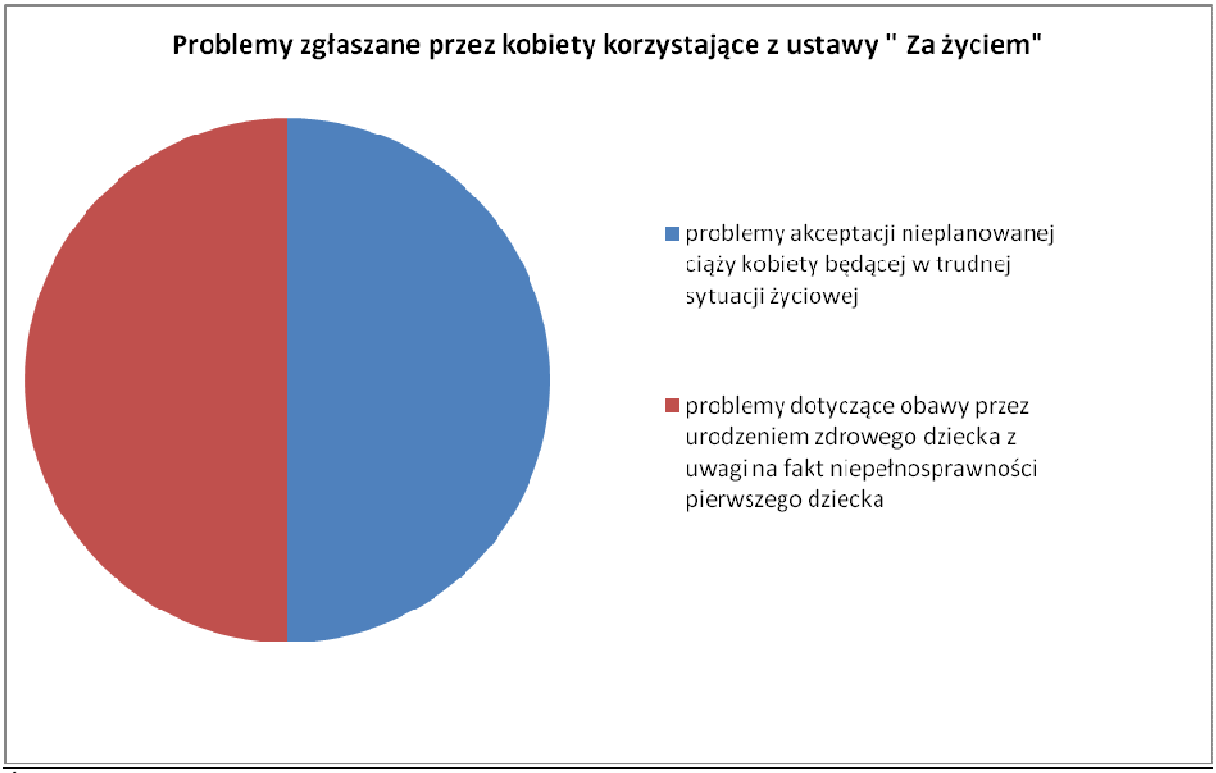
Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w gminie Pyrzyce z uwagi na występujące w nich problemy:

Stan na dzień:	Liczba rodzin objętych wsparciem	Występujące problemy w rodzinach:		
		Niepełnosprawność	Uzależnienia-przemoc	Niewydolność opiekuńczo – wychowawcza
31.12.2016r	23	3	8	12
31.12.2017r.	24	2	11	10
31.12.2018r.	28	1	12	15

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pyrzycach

Analizując występujące w rodzinach objętych wsparciem asystenta problemy zauważalny jest fakt, iż problem niewydolności opiekuńczo – wychowawczej oraz uzależnienia i przemocy w większości był podstawą do podjęcia współpracy. W wielu rodzinach problemy te łączyły się ze sobą. Rodzina otoczone wsparciem mogły korzystać z zaproponowanych form podnoszących ich kompetencje opiekuńczo – wychowawcze poprzez udział w warsztatach, grupach wsparcia spotkaniach z psychologiem wprowadzenie i wsparcie rodziny wspierającej. Natomiast w obszarze problemu uzależnienia i przemocy rodziny otrzymały propozycję uczestnictwa w terapiach odwykowych zamkniętych i dziennych, grupach wsparcia, zajęciach korekcyjno – edukacyjnych. Rodziny z problemem niepełnosprawności otrzymały wsparcie w formie dziennego pobytu w ŚDS w Mielęcinie.

Wprowadzenie w życie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży" Za życiem" dało możliwość udzielenia pomocy w formie konsultacji mających na celu przedstawienie obszaru przysługujących im praw.

Źródło: Opracowanie własne OPS w Pyrzycach

Kobiety (2 rodziny), które skorzystały z ustawy „Za życiem" otrzymały wsparcie poprzez skorzystanie z bezpłatnych konsultacji psychologicznych oraz pełne informacje i wykaz miejsc oraz placówek medycznych, gdzie mogą uzyskać pomoc.

W sytuacji, gdy rodzice znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci mimo otrzymanego wsparcia o potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej decyduje Sąd Rodzinny. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest instytucją, która wykonuje postanowienia Sądu, zapewniając opiekę, a gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka ponosi odpowiednio wydatki:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
2. 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
3. 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w

pieczy zastępczej

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach (wg stanu na dzień 31.12.2018r.) wynika, ze z terenu gminy Pyrzyce liczba dzieci w rodzinach zastępczych wynosiła 26 w tym:

- w spokrewnionych rodzinach zastępczych 13 dzieci
- w niezawodowych rodzinach zastępczych 10 dzieci
- w zawodowych rodzinach zastępczych 3 dzieci

Na dzień 31.12.2018r. z terenu miasta i gminy Pyrzyce 12 dzieci przebywało w Centrum Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Pyrzycach.

Zasoby gminy

Program wspierania rodziny na lata 2019-2021 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane w poniższej tabeli.

Tabela nr 1. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Pyrzyce:

1.Urząd Miasta i Gminy Pl. Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce	Dowozy dzieci niepełnosprawnych, przyznawanie i wypłacanie stypendiów, karta dużej rodziny
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach Plac Ratuszowy 1,74-200 Pyrzyce	Praca socjalna, pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, aktywizacja społeczno-zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej.
3.Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pyrzyce Plac Ratuszowy 1	Wsparcie psychologiczne, przygotowywanie i realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci, młodzieży, organizacja wypoczynku letniego, poradnictwo psychologiczne, prawne, świetlice środowiskowe; - przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu.
4. Gminny Zespół Interdyscyplinarny 74-200 Pyrzyce, Plac Ratuszowy 1	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu problemu przemocy,

5. Placówki oświatowo- wychowawcze z terenu gminy Pyrzyce: - 6 szkół podstawowych publicznych, - 2 szkoły podstawowe niepubliczne, - 4 przedszkola publiczne, - 5 przedszkoli niepublicznych, - 2 żłobki niepubliczne, - 2 kluby dziecięce, - 2 kluby młodzieżowe, - 12 świetlic środowiskowych, - OREW.	Działalność edukacyjno- wychowawcza, psycho-edukacyjna, wsparcie pedagogiczne, psychologiczne dla rodziców i dzieci, realizacja programów edukacyjnych.
6. Placówki służby zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej
7. Parafie z terenu gminy	Działalność charytatywna, pomoc finansowa, organizowanie wypoczynku;

Źródło: opracowanie własne.

W gminie Pyrzyce funkcjonuje szeroki wachlarz form pomocy dla dziecka i rodziny. Są to zarówno poradnictwa jak i konkretne usługi, które wspierają zwalczanie bezradności opiekuńczo-wychowawczej, zajmują się profilaktyką, walką z sytuacjami kryzysowymi, nałogami itp..

Cele programu

Głównym celem programu jest:

Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku biologicznej rodziny oraz wspierania rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych w gminie Pyrzyce.

Cele szczegółowe:

1) Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin;

2) Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny;

3) Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym;

4) Podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi;

Założenia programu

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2019-2021.
Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działanie mające służyć:
– wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny, biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania,
– wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
– poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy,
– zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno-edukacyjno-wychowawczych w środowisku,
– zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

Zadania programu

Harmonogram Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 w gminie Pyrzyce został przedstawiony, w formie poniższej tabeli nr.

L.p.	Zadania	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny	1)udział w kampaniach konferencyjnych seminariach promujących wartość rodziny; 2)udział w programach profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie rodziny	2019-2021	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	- ilość plakatów, ulotek, - utworzenie zakładki na stronie internetowej, - ilość programów
2.	Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie przeżywającej trudności w	1) Praca socjalna skierowana na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji	2019-2021	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	- ilość porad udzielonych - ilość rodzin objętych pomocą finansowa,

	wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	opiekuńczo – wychowawczych, poradnictwo specjalistyczne 2) udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej, pomoc w formie dożywiania dzieci w szkołach, udzielenie dzieciom stypendiów szkolnych; 3)wsparcie asystenta rodziny , pracownika socjalnego w opiece i wychowaniu dzieci			rzeczową, ilość dzieci dożywianych w szkołach, - ilość przyznanych stypendiów szkolnych, - ilość kontraktów socjalnych
3.	Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny	1)Współpraca szkół, policji, służby zdrowia, kuratorów, Gminnej komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, 2)stała współpraca z PCPR jednostką realizującą działania z zakresu pieczy zastępczej, 3)doskonalenie kadry	2019-2021	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	-liczba spotkań, szkoleń konferencji itp.--liczba planów pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej, - liczba informacji o rodzicach biologicznych, których dzieci umieszczone są w pieczy zastępczej

Odbiorcy Programu

Odbiorcami Programu są:

1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
2) Dzieci i młodzież którym rodzina nie zapewnia należytej opieki;
3) Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci.

Przewidywane efekty realizacji programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego wsparcia dla rodziny i dziecka. Stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,

Realizatorzy Programu

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach przy realizacji Programu współpracować winny:
a) podmioty publiczne:
- właściwe wydziały i stanowiska Urzędu Miejskiego,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- przedszkola publiczne,
- szkoły podstawowe, szkoła podstawowa z oddziałami gimnazjum,
-PDK,
-Biblioteka.
b) podmioty niepubliczne:
- szkoły podstawowe niepubliczne,
- żłobki, kluby dziecięce,
- przedszkola i szkoły niepubliczne,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- lokalne media.
c) samorządowe służby i instytucje o zasięgu powiatowym i inne:
- Komenda Powiatowa Policji,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy,
- szkoły ponadgimnazjalne,
- służba zdrowia.

Źródła finansowania

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 w Gminie Pyrzyce są środki: gminy ,oraz środki pozyskane na zadania związanie z realizację programu w formie : dotacji celowych z budżetu państwa, dotacji na realizację rządowych programów: wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Monitoring i ewaluacja

Koordynatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach. Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach przedmiotowego programu, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizacje. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników.
Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach co roku do 31 marca przedkłada Radzie Miejskiej sprawozdanie merytoryczne i finansowe z realizacji programu.

Niniejszy Dokument opracowała Aneta Wojcieszek
Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach